

Na osnovu člana 28 Statuta NVO „**Udruženje penzionera Crne Gore – za život dostojan Čovjeka**“, Upravni dobor Udruženja na sjednici u Podgorici, održanoj dana ?? . novembra 2022. Usvojio je:

PROGRAM RADA UPRAVNOG ODBORA

ZA 2023. GODINU

Program aktivnosti NVO „UP – za život dostojan Čovjeku“

- **Uspostaviti odnos visine svih penzija prema minimalnoj kakav je bio u avgustu 2022. god. (prije povećanja minimalne penzije).** Po tom osnovu isplatiti razliku za penzije iznad minimalne od datuma povećanja minimalne penzije (septembar 2022. god.).

Jednokratnim opravdanim povećanjem minimalne penzije sa 147€ na 270€ dok ostale penzije su ostale na istom nivou. Na ovaj način drastično se poremetio odnos svih ostalih penzija prema minimalnoj penziji. Tako da se broj penzionera sa minimalnom penzijom udvostručio dostižući nivo preko 30% ukupnih penzionera. Oštećeni su svi ostali penzioneri sa većim penzijama čije se penzije nijesu jednokratno adekvatno povećale. Ranija višegodišnja usklađivanja za inflaciju koje se primjenjivalo na sve penzije po istom procentu bila su relativno mala tako da po tom osnovu nije moglo doći do toga da je visina minimalna penzija bitnije zaostajala za ostalim penzijama. Zato je potrebno vratiti odnose svih ostalih penzija u odnosu na minimalnu penziju kakav je bio prije inflacije, tj. U 2021. god. povećanjem minimalne penzije smanjio se jaz sa minimalnom platom od 450 €. Međutim, prosječna penzija se prvi put u dužem vremenskom periodu smanjila u odnosu na prosječnu platu sa 55%,38% iz januara 2021. god. na 45,74% u avgustu 2022. god. (Podatak PIO).

- **Redefinisanje modela obračuna penzija za sve penzionere (Novi model obračuna penzija).**

Postojeći model obračuna penzija po tzv. Švajcerskom modelu više puta je korigovan, tako da se opravdano smatra da više nije adekvatan jer stavlja sve kategorije u nepovoljan položaj ovakvim obračunom penzija. To potvrđuje jednokratno povećanje minimalnih penzija u septembru 2022. god. dok su ostale penzije po ovom osnovu ostale nepromijenjene.

Potrebno je razmotriti model utvrđivanja penzija koji odgovara savremenim privrednim i socijalnim uslovima. Zalažemo se za model koji će odrediti visinu minimalne penzije za penzionera pojedinca po kriterijumu da može podmiriti svoje osnovne životne potrebe (hrana, komunalije i druge potrepštine) na transparentan način i sa redovnim usklađivanjima sa životnim troškovima. Novi model treba da u obračunu penzija počne od a) **minimalnog iznosa**, realno obračunatog iz ovdje navedenog, koji je jednak za sve i b) **dijela koji zavisi od dužine radnog staža i visine izdvojenih doprinosa** za penzijsko i socijalno osiguranje pojedinačnog osiguranika.

- **Isplata penzija da bude do 5. u svakog mjeseca za prethodni mjesec s tim da se do 31. decembra.**

Sadašnjom isplatom od 11 penzija u kalendarskoj godini zakidaju se penzioneri u svakoj kalendarskoj godini za jednu mjesečnu penziju. Ovo pogoršava životni položaj penzionera. Pensioneri su jedini u zemlji koji su zakinuti u broju primanja u toku kalendarske godine, jer se plate u državnoj administraciji i većini privrede isplaćuju za svaki mjesec u kalendarskoj godini.

Takođe i dinamika isplate penzije je nepovoljna jer se isplaćuje sa zakašnjenjem od 20-tak dana za prethodni mjesec. Pensioneri su po ovome u vrlo nepovoljnoj situaciji, posebno imajući u vidu inflaciju. Zato je potrebno da se ova nepravda ispravi.

- **Uključivanje predstavnika penzionera u Socijalni savjet i drugim tijelima gdje se odlučuje od značaja za ekonomsko-socijalni status penzionera.**

U Socijalnom savjetu je potrebno delegirati jednog predstavnika penzionera s obzirom da se u tom tijelu razmatraju socijalna pitanja i za penzionere, najranjiviju grupu u društvu, koja broji oko 130.000 ili 20% ukupnog stanovništva. Takođe, potrebno je da se predstavnici penzionera redovno uključuju u radna tijela i državne komisije u kojima se donose odluke o uticaja na socio-ekonomski položaj penzionera.

- **Aktiviranje, u okviru obaveznog penzijskog osiguranja, individualnu kapitalizovanu štednju** (Poseban zakon), što je odavno predviđeno sadašnjim Zakonom ali se u praksi ignoriše, tj. ne provodi se Zakon.

Neopravdano se kasni sa uvođenjem mogućnosti kapitalizovane štednje u okviru obaveznog penzijskog osiguranja čime se ne postiže veća

kapitalizacija penzionog fonda, a time i veće i sigurnije obezbjeđenje sredstava za isplatu penzija. Kao udruženje penzionera izražavamo nezadovoljstvom načinom upravljanja sredstvima penzionera koja se isplaćuju penzionerima sa neopravdanim zakašnjenjem. Ovim se povećava rizik socijalnog pogoršanja penzionera posebno u uslovima inflacije.

- **Zimnica za penzionere u naturi od domaćih poljoprivrednih proizvoda.**

U cilju poboljšanja materijalnog položaja penzionera potrebno preduzeti konkretne mjere od kojih je jedna zimnica za penzionere. Standard penzionera drastično se smanjuje tokom zime zbog pojačanih troškova za grijanje, odjeću, ishranu i dr. Uvođenjem zimnice poboljšao bi se položaj penzionera, posebno bi to bilo korisno za privredni razvoj ako bi se za to koristili domaći proizvodi.

- **Programi zdravstveno i životnog poboljšanja položaja penzionera.**

Penzionerima, kao brojnoj i ranjivoj grupi stanovništva u zemlji, potrebni su razni programi na državnom nivou koji bi im poboljšali zdravstveno stanje. Tu se prije svega misli na obezbjeđenje grupe lijekova karakterističnu za ovu starosnu dob po besplatnim i povoljnim uslovima. Zalažemo se za poseban tretman penzionera na listu lijekova i, u tom smislu, preispitivanju postojeće liste u vezi njene sveobuhvatnosti, odnosno uvođenje posebne liste lijekova za penzionere.

Takođe, potrebno je donijeti poseban program na državnom nivou u vezi korišćenja fizioterapeutskih i drugih zdravstvenih tretmana u državnim ustanovama pod povoljnim i besplatnim uslovima.

NVO UP će razmotriti i druge prijedloge svojih članova.

- **Izveštaj o radu predstavnika Fonda u organima upravljanja kompanija i efekti projekata koji se svake godine izvode a koje Fond PIO finansira, kofinansira ili koji su mu donirani.**

Fond PIO je jedan od vlasnika iz transformacije i privatizacije jednog broja preduzeća te je potrebno sagledavanja efekata tog vlasništva na uvećanje sredstava Fonda PIO. Takođe, potrebno je informisati penzionere o efektima upravljanja u upravnim odborima svojih predstavnika u tim preduzećima, tim prije što se njihov angažman i vlasništvo Fonda PIO u tim preduzećima odražava na uspješnost prikupljanja sredstava za penzije, tj. upravljanje aktivom Fonda PIO.

Također, tražimo od Fonda PIO izvještaj o efektima projekata u više milionskim iznosima koji se gotovo svake godine spominju kao stavka u godišnjim izvještajima Fonda PIO o poslovanju. Konkretno želimo da se informišemo koliko su ti projekti do sada doprinijeli uvećanju sredstava Fonda za penzije i koliko su unaprijedili efikasnost rada samog fonda.

- **Transparentna dodjela sredstava udruženjima penzionera.**
Činjenica je da postoji više udruženja penzionera i da treba da se omogući shodno njihovim programima rada na osnovu jasno postavljenih kriterijuma i u javnoj proceduri.
- **Javno detaljno izvještavanje o trošenju sredstva od strane Fonda PIO.**
Sadašnji izvještaji o radu Fonda PIO su nedovoljno transparentni posebno u dijelu trošenja sredstava PIO a koja se ne odnose na isplate penzija. Penzionerskim udruženjima je potrebno dostaviti detaljne izvještaje o trošenju tih sredstava ili ih prezentirati na sajtu Fonda PIO jer direktno utiču na sredstva za isplatu penzija.
- **Članstvo u Socio-ekonomskom Savjetu;** nakon okončanja pravnih formalnosti u pogledu oganzacije Udruženja podnijeti zahtijev Vladi CG za uključivanje predstavnika UPCG u ovaj Savjet.
- **Organizacija rada Udruženja po podružnicama** u skaldu sa Statutom Udruženja;
- **Uključivanje penzionera sa iskustvom kao savjetnike** u pojedinim državnim organima i državnim preduzećima na volonterskoj osnovi.
- **Pružanje stručne pomoći penzionerima** nakon što se obezbijedi potreban prostor za nesmetan rad Udruženja;
- **NVO UP će organizovati stručne rasprave po pojedinim pitanjima od značaja za socijalno-ekonomski položaj penzionera.** To podrazumijeva rad u formi organizacije okruglih stolova po određenim pitanjima iz občasti koje se odnose na ekonomsko-socijalni položaj penzionera u CG, zatim organizaciju tribina gdje će UPCG jasno iznositi svoje stavove i drugo.
-

- **U kontinuitetu uspostaviti odnose sa medijima u cilju davanja pravovremenih informacija i ,uopšte, informisanja javnosti po pitanjima koja se odnose na položaj penzionera i mogućnosti ostvarivanja prava;**
- **Imenovanje jednog člana redakcije u „Glasniku penzionera Crne Gore“;**

Pojedine stavke iz ovog programa zahtijevaju analizu, dobijanje informacija od Fonda PIO ili stručne sastanke, te eventualno kontakt sa drugim udruženjima penzionera, prije nego se usvoje do strane Udruženja i plasiraju u javnost.

NVO Udruženje penzionera će analizirati poslovanje Fonda PIO u dužem periodu i o tome sačiniti poseban dokument (februar 2023. god.).